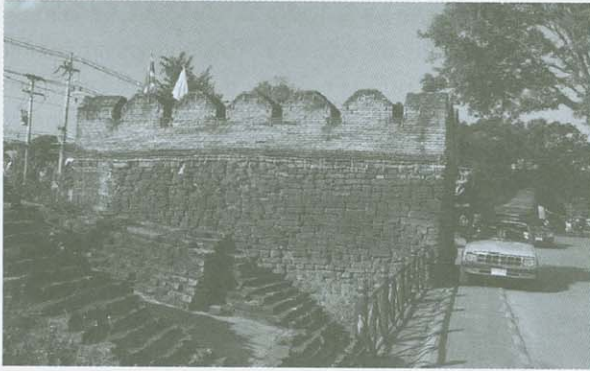

เมืองลำพูน มรดกเรา มรดกโลก

ปรารถนา มงคลวิช...เรื่อง

ล เมืองลำพูน หรือเมืองหริภุญไชย เป็นเมืองโบราณที่มีอายุ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว ผู้คนที่อาศัยอยู่ ณ ที่แห่งนี้ มาหลายยุคหลายสมัย มีอดีตที่ค้นพบได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ก่อนที่จะเป็นเมืองหริภุญไชย มีมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์อาศัยอยู่ และจากหลักฐานที่ค้นพบคือ โครงกระดูกบ้านวังไฮ ตำบลเวียงยอง รู้จักประเพณีฝึ่งศพ รู้จักการทำเกษตรกรรม ต่อมาในปี พ.ศ. ๑๒๐๖ พระนางจามเทวี พระราชธิดาของพระเจ้ากรุงละโว้ ได้เป็นปฐมกษัตริย์แก่นครหริภุญไชย ได้ทรงนำอารยธรรมแบบทวารวดีขึ้นมาในดินแดนภาคเหนือ ทรงรวบรวมชนพื้นเมืองกลุ่มต่างๆ เข้าด้วยกัน ทรงสร้างวัดกระจายทั่วดินแดน เป็นการประกาศพระพุทธศาสนาให้เลื่องลือไปไกล ดังปรากฏตามหลักฐานจากศิลาจารึก ตำนาน โบราณสถาน ฯลฯ

เมื่อผ่านช่วงเวลาอันยาวนาน เมืองหริภุญไชย ได้ล่มสลายในปี พ.ศ. ๑๘๒๔ ต่อมาพญามังรายได้สถาปนาเมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางราชอาณาจักรล้านนาแทน จนกระทั่ง ปี พ.ศ. ๒๑๐๑ อาณาจักรล้านนาตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า รวมทั้งเมืองหริภุญไชย เป็นเวลากว่า ๒๐๐ ปีเศษ

ดินแดนแห่งหริภุญไชยนคร ได้รื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ในปี พ.ศ. ๒๔๓๘ พญากาวิละได้กวาดต้อนประชากรชาวไทลื้อจากเมืองยองเข้ามาอยู่ในเมือง ทำให้ประชากรกว่าร้อยละ ๘๐ ของเมืองลำพูนในปัจจุบันนี้มีเชื้อสายชาวยอง และกว่าจะถึงยุคปัจจุบัน บนแผ่นดินของจังหวัดลำพูนแห่งนี้ ได้มีกลุ่มคนอาศัยอยู่บนแผ่นดินนี้มาโดยตลอด มีเรื่องราวมีเรื่องเล่า และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่มีคุณค่าสมควรแก่การประกาศให้เป็นมรดกเรา มรดกแผ่นดินของประเทศไทย และในอนาคตอาจจะก้าวสู่มรดกโลกได้อย่างภาคภูมิใจก็เป็นได้

ที่ได้เกริ่นมานี้ เป็นข้อมูลเพียงสังเขป ที่ผู้เขียนได้รับความรู้จากการที่ได้ฟัง ดร.เพ็ญสุภา สุขคตะ ใจอินทร์ หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย อธิบายความเป็นมาของเมืองลำพูน ที่ทีมงานของ สวช. เพลิดเพลินกับ (ความสวยของ ดร.เพ็ญสุภา) ข้อมูลที่ได้รับฟัง ทุกคนนั่งนิ่ง ประหนึ่งว่าตัวเองได้ย้อนเวลาเข้าไปอยู่ในสมัยเมืองหริภุญไชย อย่างไรก็ตามก็ไมรู้

หลังจากเข้าพบ ดร.เพ็ญสุภา สุขคตะ ใจอินทร์ แล้ววันรุ่งขึ้นทีมงานของ

สวช. ก็ได้ศึกษาสารวจพื้นที่เมืองลำพูน ตั้งแต่เช้าจนค่ำโดยเฉพาะบริเวณภายในรอบคูเมืองลำพูนที่ชาวลำพูน เรียกว่า หอยสังข์ ซึ่งมีสถาปัตยกรรมมากมาย อาทิ กำแพงเมือง วัด วัง ตลาด ช่าง (ลาน) โบราณสถานต่างๆ อาคารก่อสร้างทางศาสนา อาคารที่อยู่อาศัยของเจ้านาย และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น สระระโน เขิงชายไม้ฉลุลาย ถึงแม้ว่าจะอ่อนล้าจากแสงแดดที่ร้อนระอุ แต่ความสวยงามของสถาปัตยกรรมเมืองลำพูน ก็ทำให้ทีมงานของเราลิ้มเห็น้อยช่วยกันเขียนผลงานที่ได้จากการศึกษาสารวจพื้นที่ภายในคูเมืองลำพูน นำเสนอในที่ประชุมในวันถัดไป

การประชุมโครงการภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองลำพูน เพื่อเตรียมสู่การเป็นมรดกโลก ณ ห้องประชุมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย โดยมีนายปรีชา กันธิยะ เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นประธานการประชุม ผู้เข้าประชุมประกอบด้วย นายจัญญ คำปันทา ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม อาจารย์วินิตา พิงสุนทร ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะสถาปัตยกรรม (แบบประเพณี) ที่ปรึกษาโครงการภูมิทัศน์วัฒนธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา ชุ่มเกษร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตัวแทนหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนจังหวัดลำพูน อาทิ สภาวัฒนธรรมจังหวัด สำนักศิลปากรที่ ๘ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมืองลำพูน การท่องเที่ยว

และกีฬา โยธาธิการและผังเมือง ประชาสัมพันธ์จังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้สื่อข่าวและสื่อมวลชนจังหวัดลำพูน สถาปนิกอิสระ นอกจากนี้ สวช. ได้เชิญวัฒนธรรมจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนเข้าร่วมประชุม โดยมีวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ วัฒนธรรมจังหวัดลำปาง วัฒนธรรมจังหวัดน่าน และวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๗๒ คน ซึ่งจำนวนคนเกินความคาดหมายเป็นอย่างยิ่งจริงๆ แล้วเชิญ ๕๐ คนเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าคนลำพูนสนใจการก้าวต่อไปสู่เมืองมรดกโลกจริงๆ

จังหวัดลำพูนว่า ได้มีการเตรียมการที่จะเสนอจังหวัดลำพูนเป็นมรดกโลกมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ แล้ว จะเห็นได้จากโครงการศึกษาและพัฒนาเมืองลำพูนสู่มรดกโลก ซึ่งเป็นโครงการที่รับการอุดหนุนจากสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย ซึ่งได้ทำงานร่วมกันกับนักวิชาการและชาวลำพูน เกิดการขับเคลื่อนทางความคิดในระดับหนึ่ง นับแต่วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นโครงการที่ผ่านมติคณะรัฐมนตรีสัญจร ปี ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน ได้เป็นวาระสำคัญของจังหวัดลำพูน มีการเตรียมแนวทางในการอนุรักษ์เมืองลำพูน

ในด้านต่างๆ เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์วัฒนธรรม ในด้านการออกแบบอาคารอุปกรณ์ประดับถนน ไฟจราจร ป้ายโฆษณา ถึงขยะ

นอกจากนี้ เทศบาลเมืองลำพูน ได้มีแผนการปรับปรุงภูมิทัศน์คูเมือง ขยายถนน เพื่อที่จะเข้าพื้นที่เขตโบราณสถานได้ง่ายขึ้น และจัดเตรียมโครงการนำไฟฟ้าลงดินบริเวณถนนอินทอยงศร่วมกับการอนุรักษ์บ้านเก่า เรือนโบราณอีกด้วย

การจัดประชุม “โครงการภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองลำพูน เพื่อเตรียมสู่การเป็นมรดกโลก” ในครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแผนภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองลำพูน บูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ให้มีการสืบค้นอดีต ค้นหาปัจจุบัน และร่วมกันวางแผนอนาคตเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งกำลังความคิดและงบประมาณ ผลักดันให้เมืองลำพูน ซึ่งอดีตเคยเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมล้านนา ได้ฟื้นกลับคืนสู่ความรุ่งเรืองและพัฒนาก้าวต่อไปสู่มรดกโลกต่อไป

การประชุม ณ ห้องประชุมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย ได้จบลง แต่ว่าการดำเนินงานยังไม่ได้จบลงเพียงเท่านี้ นี่คือการเริ่มต้นการทำงานร่วมกันของ สวช. กับจังหวัดลำพูน ที่จะช่วยกันขับเคลื่อนโครงการนี้ให้สำเร็จร่วมกันต่อไป

